जि.प्र.का. सप्तरी द.नं. ११/०४८/०४९ | स.जि.हु.का.द.नं. ५/०६४/०६५

राजविराज दैनिक

वर्ष ३३ | अंक ३०२ | २०८१ साल असार २७ गते बिहीबार (11 July 2024 Thursday) | मूल्य रु. ५/-

Log in : rajbirajdainik.com.np

लागूऔषध सेवनले मानिसको शारीरिक र मानसिक स्वास्थ्य बिग्रन्छ, धन सम्पतिको वर्वाद गर्दछ, यसको प्रयोगबाट आफू, परिवार, समाज र राष्ट्रलाई नै अपुरणिय क्षति पुग्ने हुँदा यस्ता पदार्थदेखी टाढा रहौं ।

यस अंक भित्र : २ पृष्ठमा : मिडियामा दलित महिलाको... ३ पृष्ठमा : घट्दो जनसंख्या र बढ्दो बसाइसराइ... ३ पृष्ठमा : युद्ध अन्त्य गर्न भारतको...

जनमत पार्टीका केन्द्रीय सचिवसहित सात नेतालाई कारबाही

दैनिक समाचारदाता
राजविराज, २६ असार ।
जनमत पार्टीले सात जना नेतालाई तीन महिना निलम्बनको कारबाही गरेको छ ।

असार २० गते बसेको पार्टी केन्द्रीय अनुशासन समितिको बैठकबाट आन्तरिक छानबिन समितिको प्रतिवेदनमाथि विचार गर्दै उक्त निर्णय गरेको सो पार्टीले जनाएको छ ।

निलम्बनमा पर्नेहरुमा विशेश्वरप्रसाद (वीप) साह राष्ट्रिय सचिव, रामेश्वर यादव केन्द्रीय सदस्य, कृष्णचन्द्र साह मिर्चैया नगरपालिका सचिव, अरविन्द सहनी पुर्वजिल्ला अध्यक्ष, धिरज कामती साधारण सदस्य, अनिता कुमारी यादव वडा प्रत्याशी र दिपनारायण यादव पूर्व नगरपालिका सचिव छन् ।

उनीहरूको निलम्बन असार २६ गतेदेखि लागु हुने पार्टीका अनुशासन विभाग समितिका सचिव अनिताकुमारी मण्डलले जनाएकी छिन् ।

बाढीमा फसेका स्वास्थ्यकर्मीको सकुशल उद्धार

दैनिक समाचारदाता
सिरहा, २६ असार ।
सिरहाको सर्रे खोलामा आएको बाढीमा फसेका एक स्वास्थ्यकर्मीलाई प्रहरीले सकुशल उद्धार गरेको छ । लहान नगरपालिका २४ झुट्कीका ४० वर्षीय स्वास्थ्यकर्मी अरुण चौधरीलाई प्रहरीले बुधबार सकुशल उद्धार गरेको हो ।

लहान ९ खुट्टीपारि स्वास्थ्य चौकीमा कार्यरत चौधरी कार्यालय जाने क्रममा खोलाको बीच भागमा पुगेपछि अचानक आएको बाढीमा फसेका थिए ।

इलाका प्रहरी कार्यालय लहानका प्रहरी नायब उपरीक्षक विष्णुप्रसाद सोतीका अनुसार खबर पाउनासाथ तुरुन्तै प्रहरी घटनास्थलमा पुगी दुई घण्टाको प्रयासपछि उनलाई सकुशल उद्धार गरिएको हो । उद्धार कार्यमा स्थानीयवासीका साथै सशस्त्र प्रहरीले सहयोग गरेको थियो ।

लामो समयदेखिको अविरल वर्षाले आएको बाढीका कारण लहान २४ स्थित सर्रे खोला र आसपासका बस्तीहरू बाढीको उच्च जोखिममा रहेका भन्दै स्थानीयलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरणको प्रयास भइरहेको प्रहरी नायब उपरीक्षक सोतीले जानकारी दिए ।

खोलामा पुल निर्माण नहुँदा झुटकी, खेस्राहा, डाँडाटोल, सुन्दरपुर, रन्हालगायत स्थानीयहरू मारमा परेका छन् । बाढी आउँदा गाउँको आवतजावत ठप्प हुने गरेको छ । रु २६ करोड लागतमा दुई वर्षभित्र सम्पन्न गरिसक्ने गरी पुलको ठेक्का सम्झौता भए पनि काम सुरु हुन नसकेको वडा नं २४ का वडाअध्यक्ष रासलास रायले बताए ।

बाढीपहिरोमा परी ८३ जनाको मृत्यु

काठमाडौँ, २६ असार (रासस) ।
अविरल वर्षाका कारण आएको बाढीपहिरो लगायतका विपद्का घटनामा परेर देशभर हालसम्म ८३ जनाको मृत्यु भएको छ । प्रहरी प्रधान कार्यालयले दिएको जानकारी अनुसार गत जेठ २८ गतेदेखि बुधबार बिहानसम्म देशका विभिन्न स्थानमा आएको

बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

महँगी घट्यो, मुद्रास्फीति ४.१७ प्रतिशतमा सीमित

दैनिक समाचारदाता
काठमाडौं, २६ असार ।
चालू आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को जेठ महिनामा मुद्रास्फीति घटेको नेपाल राष्ट्र बैंकले जनाएको छ । चालू वर्षको ११ महिनाको वर्तमान आर्थिक तथा वित्तीय स्थिति सार्वजनिक गर्दै केन्द्रीय बैंकले अघिल्लो वर्षको सोही महिनाको अवधिमा मुद्रास्फीति घटेको जानकारी दिएको हो ।

तथ्यांकअनुसार यो ११ महिनामा मुद्रास्फीति ४.१७ प्रतिशत छ । जुन, अघिल्लो वर्षको सोही महिनामा ६.८३ प्रतिशत थियो । यस अवधिमा खाद्य तथा पेय पदार्थ समूहको मुद्रास्फीति ५.७६ प्रतिशत र गैह्र-खाद्य तथा सेवा समूहको मुद्रास्फीति २.९४ प्रतिशत छ । समीक्षा महिनामा खाद्य तथा पेय पदार्थ समूहअन्तर्गत तरकारी उप-समूहको वार्षिक

बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

भर्ना खूल्यो । भर्ना खूल्यो ॥ भर्ना खुल्यो ॥।

मेरील्याण्डमा कक्षा ११ मा नयाँ भर्ना खुल्यो ।

व्यवस्थापन शिक्षामा राष्ट्रिय पहिचान बनाई विगत २१ वर्षदेखी देशभरीका ७००० (सात हजार) भन्दा बढी कलेज मध्येबाट लगातार **Top Ten** मा पर्न सफल साथै यस पल्ट राष्ट्रिय स्तरमै नेपालको **७ औं** स्थानमा पर्न सफल यस मेरील्याण्ड कलेजमा कक्षा ११ मा नयाँ भर्ना खुलेको कुरा बिनम्र अनुरोध छ ।

मेरील्याण्ड कलेज
रंगेली रोड, बिराटनगर
सम्पर्क नं. : ०२१ | ५७५२७५, ५१५५४०, ५७६८३६, ५७०४९२
मो. नं. ९८५२०२०३३६

भर्ना खुल्यो ! भर्ना खुल्यो !!

विगत १६ वर्ष देखी संचालन हुदै आएको
ओभरसियरी क्याम्पस
(CTEVT बाट मान्यता प्राप्त)

डिप्लोमा इन कम्प्यूटर इन्जिनियरिङ्ग
(३ बर्षे)

न्यूनतम योग्यता : S.L.C. उत्तीर्ण तथा S.E.E. परीक्षाको स्तरिकृत अंक समग्रमा न्यूनतम १.६ जि. पि. ए. वा S.E.E. मौका परीक्षामा सामेल हुने विद्यार्थीहरुले पनि फाराम भर्न पाउने छ ।
फारम भर्ने अन्तिम मिति : २०८१ श्रावण १३ गते सम्म ।

सम्पर्क :
सफटेक इन्जिनियरिङ कलेज
रुपनी रोड, राजबिराज-८ (सप्तरी)
फोन नं.-०३१-५३०८३९, मो.नं. ९८०४७०१४२१, ९८०४७८०६७४

CTEVT बाट मान्यता प्राप्त
जगदम्बा मेडिकल इन्स्टिच्यूट राजविराज

संचालित कार्यक्रमहरु

डिप्लोमा तह
H.A. (सामान्य चिकित्सा)
अवधी : ३ वर्षे

V-JTA भेटनरी जे.टी.ए.
१८ महिने
P-JTA बाली विज्ञान
१८ महिने

भर्ना खूल्यो । भर्ना खूल्यो ॥ भर्ना खुल्यो ॥।

फारम बितरण मिति : २०८१/३/१६ गतेदेखी
फारम बुझाउने अन्तिम मिति : २०८१/४/१३ गतेसम्म
प्रवेश परिक्षा मिति : २०८१/४/१९ गते शनिबार
समय : बिहान ८ बजेदेखी (H.A.)
समय : दिउँसो १ बजेदेखी (V-JTA, P-JTA)

आजै सम्पर्क गर्नुहोस्
राजविराज (रुपनी रोड), सफटेक कलेज नजिक
फोन नं. ०३१-५३१४७८
मो. नं. ९८५२८२०४७२, ९८०४७१२७०५

मिडियामा दलित महिलाको सहभागिता र सवाल

विनोद परियार
काठमाडौँ, २६ असार (रासस)।

विश्वमा आधुनिक प्रेसमा छपाइ सुरु भएको चार सय वर्षपछि १९०८ सर२ ११लमा बेलायत भ्रमणबाट फर्कदा तत्कालीन प्रधानमन्त्री जङ्गबहादुर राणाले नेपालमा प्रेस (गिद्धे प्रेस) भित्र्याएका थिए। जङ्गबहादुरले प्रेस त भित्र्याए तर त्यो प्रेसमा अखबर छापिएन। प्रेस स्थापना भएको ४७ वर्षपछि मात्रै नेपालबाट 'सुधासागर' मासिक प्रकाशन शुरु भयो। सुधासागर प्रकाशन शुरु भएको तीन वर्षपछि मात्र १९५८ सालमा 'गोरखापत्र' को जन्म भयो। स्थापनाको हिसाबले गोरखापत्र दोस्रो भए पनि नेपाली पत्रकारिता इतिहासमा यो नै जेठो अखबरका रूपमा स्थापित छ। नियमित रूपमा प्रकाशित गोरखापत्रलाई नै आधार मान्दा नेपाली पत्रकारिताले एक सय २४ वर्षको यात्रा तय गरेको छ। यस अवधिमा नेपाली मिडियामा दलित त्यसमा पनि दलित महिला पत्रकारहरूको अवस्था के छ भन्ने प्रश्न संवेदनशील र महत्वपूर्ण छ।

नेपाली मिडियाको विकास राज्यको शासन प्रणालीसँग पनि जोडिन्छ। राणाकालमा पत्रकारिताको विकास नै भएको थिएन। २००७ सालमा प्रजातन्त्रको उदयसँगै पत्रकारिता वामे सरेको हो। रेडियो नेपालको स्थापना, निजी क्षेत्रबाट पत्रपत्रिकाहरू प्रकाशनले जबरजस्त नेपाली मिडियाको विकासक्रम शुरु भयो। तर २०१७ साल पुस १ गते तत्कालीन राजा महेन्द्रले शासन सत्ता हातमा लिएपछि मिडियाको स्वतन्त्रतामा अङ्कुश लाग्यो। निर्दलीय पञ्चायतकालमा पत्रकारिताको विकासका लागि तत्कालीन सरकारी तहबाट रासस, प्रेस काउन्सिल नेपाल, नेपाल टेलिभिजन खुले। ती सरकार नियन्त्रित भएकाले जनताको सवालमा केन्द्रीत थिएनन्।

नेपाल अधिराज्यको संविधान २०४७ जारी भएपछि मात्रै नेपालमा सञ्चार क्षेत्र विस्तार भएका हो। जहानिया राणा शासनबाट प्रजातन्त्र, पञ्चायत, बहुदल हुँदै अहिले सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रसम्म आइपुग्दा मिडियाको अनुहारमा विविधता कति झल्कियो ? मुलुकको शासन व्यवस्था र राज्यलाई समावेशी बनाउन खबरदारी गर्ने मिडिया कति समावेशी भए ? यो प्रश्न आजको दिनमा पनि उत्तिकै महत्वपूर्ण छ। 'आवाजविहीनको आवाज' सञ्चारमाध्यमको मूलमन्त्र नै हो। के नेपाली सञ्चारमाध्यमले यो मन्त्रलाई आत्मसाथ गरेका छन् त ? यो प्रश्नको उत्तर खोज्न अब बहस र छलफलको खाँचो छ। २०६२/६३ सालको जनआन्दोलनपछि जसरी राज्य पुर्नसंरचना भयो, त्यसैगरी नेपाली मिडियामा पनि पुर्नसंरचना हुनुपर्छ कि पर्दैन ? यिनै प्रश्नको सेरोफेरोमा नेपाली मिडियामा दलित महिलाको अवस्थाबारे चर्चा गर्ने प्रयत्न गरिएको छ।

नेपाली मिडियामा दलित महिला पत्रकार

विसं १९५५ मा नेपालबाट प्रकाशित सुधासागरदेखि गोरखापत्र हुँदै आजको डिजिटल मिडियाको युगसम्म आइपुग्दा नेपाली मिडियामा समावेशिताको सवालमा अध्ययन अनुसन्धान र बहसहरू हुन थालेको छ। मिडियामा दलित त्यसमा पनि दलित महिला पत्रकारहरूको सहभागिताको विषय जटिल र संवेदनशील छ। नेपाली छापा पत्रकारिताको इतिहासमा पहिलो पत्रकार महिलाका रूपमा साधना प्रधान र कामक्षादेवी रहेको कुरा ग्रीष्मबहादुर देवकोटाद्वारा लिखित 'नेपालको छापाखाना र पत्रपत्रिकाको इतिहास' पुस्तकमा उल्लेख छ। उहाँहरूले २००८ सालमा महिला मासिकको सम्पादक भएर काम गर्नुभएको थियो। यस्तै २०१३ सालमा टीआर विश्वकर्माको सम्पादनमा प्रकाशित समाजसेवा नामक बुलेटिन पहिलो दलित छापा पत्रिकाको रूपमा प्रकाशित भएको जेवि विश्वकर्माद्धारा लिखित 'नेपाली मिडियामा दलित सहभागिता र विषयवस्तु' नामक पुस्तकमा उल्लेख गर्नुभएको छ। त्यसपछि २०२० सालमा मुक्ति, २०२६ सालमा दलित आवाज, २०३० सालमा दलित बुलेटिन प्रकाशित भएको पाइन्छ।

यी पत्रिकाहरूले जातीय भेद्भाव, छुवाछूत र दलित अधिकारका विषयका सामग्री पस्किने गर्दथ्यो। २०३५ सालमा टिआर विश्वकर्मा नै सम्पादक रहेर प्रकाशित सञ्जिवनी पत्रिकामापछि उहाँकै श्रीमती मिठाइदेवी विश्वकर्मा सम्पादक भएर काम गर्नुभएको थियो। २०४८ सालमा दर्ता भई विनोद पहाडी सम्पादकत्वमा रहेको नेपाली मञ्च लामो समयसम्म दलित समुदायको विषयलाई केन्द्रमा राखेर प्रकाशित हुने म्यागेजिन पत्रिका हो। यसैगरी २०५५ सालतिर जनउत्थान प्रतिष्ठानद्वारा संस्थापकका रूपमा डा. मानबहादुर विके (डिके सेवक) र डिवि सागर विश्वकर्मा रहेको जनउत्थान मासिक प्रकाशित भएको देखिन्छ।

एक त पत्रकारितामा दलित समुदायको उपस्थिति नै चुनौतीपूर्ण रहेको अवस्थामा दलित महिला पत्रकारहरूको उपस्थिति हुने कुरा कल्पनाभन्दा बाहिरको थियो। पञ्चायतकालमा दलित समुदायबाटै पत्रकारितामा आउने कुरा अकल्पनीय विषय थियो। दलित आन्दोलनसँग जोडिएर लेख्ने कामहरू भए पनि सञ्चारमाध्यमसँग जोडिने अवस्था भने २०४६ सालको परिवर्तनपछि सम्भव भएको हो। नेपालमा रेडियो स्थापनाको लहर चले पनि दलित समुदायको विषयलाई केन्द्रमा राखेर रेडियोहरू खुलेका थिएन। २०६४ सालमा जागरण मिडिया सेन्टरले बुटवलमा रेडियो जागरण स्थापना गरेको छ। यो नै दलित सञ्चारकर्मीहरूको लगानी र सक्रियतामा खुलेको पहिलो एफएम रेडियो हो। त्यसपछि नेपालगञ्जमा प्रतिबोध एफएम खुलेको थियो।

नेपाली पत्रकारहरूको साझा छाता सङ्गठन नेपाल पत्रकार महासङ्घको सात दशक लामो इतिहासमा एक जना पनि दलित र महिला अध्यक्षमा निर्वाचित भएका छैनन्। २०५३ सालमा महासङ्घको रुपन्देही शाखाको अध्यक्षमा पहिलोपटक दलित समुदायबाट विनोद पहाडीले अध्यक्ष भएर नयाँ रेकर्ड बनाउनुभयो। महासङ्घमा २०१९ असोज १५ मा भएको सात सदस्यीय कार्यसमितिमा 'स्वास्नीमान्छे' पत्रिकाका सम्पादक शशिकला शर्मा सदस्य भएर पहिलो महिला सदस्य र २०६५ सालमा बल्ल दलित कोटामा खुल्ला प्रतिस्पर्धाबाट निशा विश्वकर्मा पहिलो पटक निर्वाचित हुनुभएको थियो। त्यसअघि २०५९-२०६१ को कार्यकालमा उपाध्यक्षमा उमिद बागचन्द निर्वाचित भएर दलित समुदायको उपस्थिति जनाउनुभएको थियो। २०६१-२०६४ मा केन्द्रीय सदस्यका रूपमा विनोद पहाडीको सहभागिता रह्यो। उहाँहरूको सहभागिताले महासङ्घलाई समावेशी बनाउने विषय नीतिगत रूपमा उठेको हो।

नेपाली मिडियामा दलितको सवालमाथि संस्थागत हिसाबले बहस र छलफलको शुरुआत २०५७ सालमा जागरण मिडिया सेन्टर स्थापना भएपछि भएको देखिन्छ। शुभाष दर्नाल संस्थापक अध्यक्ष रहेको यस संस्थाले नेपाली मिडियामा दलितको विषयवस्तुमाथि मिडिया पैरवी सञ्चालन गर्ने काम गऱ्यो। त्यसो त २०५७ सालमा नेपाली मिडियामा दलित सहभागिताबारे मार्टिन चौतारीले देशभरिका ११४ वटा पत्रपत्रिकाको अध्ययन गरेको थियो। अन्य विभिन्न लेखकहरूले समेत दलित र मिडियाका बिषयमा अध्ययन अनुसन्धान गरेको देखिन्छ। ती अध्ययनमा पनि मिडियामा दलितहरूको सहभागिता निकै न्यून नै देखिन्छ। नेपाल पत्रकार महासङ्घको २०७७ सालसम्मको तथ्याङ्क अनुसार १३ हजार ७७ जनामध्ये १० हजार ६९९ पुरुष, दुई हजार ४०८ महिला छन्। यसमध्ये करिब पाँच प्रतिहत दलित समुदायका पत्रकारहरूको सङ्ख्या छ। राष्ट्रिय दलित पत्रकार सङ्घ नेपालमा देशभर एक हजार चार सय दलित समुदायका पत्रकार आवद्ध रहेको बताइएको छ। यसमा चार सयको हाराहारीमा महिला पत्रकार छन्।

समावेशितामा मिडिया कमजोर

'आमसञ्चार र समावेशि पत्रकारिता पुस्तक'का लेखक तारामणि सापकोटाले नेपाली मिडियामा समावेशिताको अवस्था निकै नाजुक रहेको तथ्याङ्क उल्लेख गर्नुभएको छ। सरकारी सञ्चारमाध्यम गोरखापत्र, नेपाल टेलिभिजन, रेडियो नेपालमा पत्रकारको सङ्ख्यामा खस आर्य समुदायको पत्रकारको वर्चस्व छ भने मधेशी, महिलाको तुलनामा मुस्लिम र दलितको सङ्ख्या न्यून छ। यस्तै गोरखापत्रमाको हालत पनि उस्तै छ। स्थायी, करारमा पनि दलितको सहभागिता छैन। गोरखापत्र र राईजिङ नेपालमा स्थायी, करार र स्ट्रिन्जर गरी कुल १७७ जनामा स्ट्रिन्जरमा दलित समुदायको ४ जनाको मात्रै प्रतिनिधित्व छ। सरकारी लगानीकै रेडियो नेपालमा पनि दलितको उपस्थिति निकै कमजोर छ। रेडियो नेपालमा २०७८ असारसम्म कार्यरत ज्यालादारी १३२ मध्ये तीन मधेशी दलितसहित जम्मा १३ जना कार्यरत छन्। हाल नेपाल टेलिभिजनबाट नियमित रूपमा 'दलित आवाज' कार्यक्रम सञ्चालन भइरहेको छ। २०७८ असारसम्मको तथ्याङ्क अनुसार राष्ट्रिय समाचार समितिमा २०८० असोजसम्मको तथ्याकमा स्ट्रिन्जर र स्थायी अस्थायी गरी २८४ जनामध्ये दलित समुदायका पत्रकारहरू १२ जना रहेको तथ्याङ्क आमसञ्चार र समावेशी पत्रकारिता पुस्तकमा उल्लेख छ। निजी मिडियामा औलामा गन्न सकिने पत्रकारहरूको सङ्ख्या छ। मिडियासँग सम्बद्ध दलित समुदायका पत्रकारहरूको संस्थाको नेतृत्व गर्ने महिलाहरूमा जागरण मिडिया सेन्टरका अध्यक्ष कमला विश्वकर्मा, क्रियाशील दलित पत्रकार संघको अध्यक्षका रूपमा पवित्रा सुनार हुनुहुन्छ।

यी तथ्याङ्कहरूको आधारमा सरकारी सञ्चारमाध्यमदेखि निजी क्षेत्रका सञ्चारमाध्यममा खसआर्य त्यसमा पनि पुरुषकै बर्चस्व देखिन्छ। अब यसलाई रुपान्तरण गर्दै समाजको पिंधमा पारिएको दलित समुदाय त्यसमा पनि महिला पत्रकारहरूको उपस्थिति बढाउनका लागि अब नयाँ शिराबाट बहस गर्न जरुरी छ। यतिसम्मकी नेपाली मिडियामा दलित महिला

बाँकी तीन पृष्ठमा

डा. ललन प्रसाद रौनियार
Dr. Lalan Prasad Rauniyar
MBBS (BPKIHS) Dharan, MD Paediatrics (BPKIHS) Dharan, NMC Reg. No. : 13338
कन्सलटेन्ट बाल रोग विशेषज्ञ

डा. सरोज कुमार साह
Dr. Saroj Kumar Sah
MBBS, MS Orthopaedics (BPKIHS) Dharan
Fellowship in Hand Surgery (CMC Vellore)
NMC Reg. No. : 13288
हाड जोर्नी, नशा तथा बाथ रोग विशेषज्ञ

डा. जयन्ती यादव
Dr. Jayanti Yadav
M.B.B.S. MD (Obstetrician and Gynaecologist)
हाल कार्यरत गजेन्द्र नारायण सिंह अस्पताल राजविराज
NMC Reg No. : 15312
बरिष्ठ स्त्री तथा प्रसुती रोग विशेषज्ञ

सम्पर्क : कृताञ्जली स्वास्थ्य क्लिनिक, राजविराज
Mo. No : 9842830252, 9804605569

बाढी / पहिरोबाट सतर्क रहौं।

– गाउँघरका माथिल्लो भागमा कुलो बनाई पानीको उचित निकास दिऔं।
– जमिन चिरा परेको देखिएकामा पानी नछिर्ने गरी टालौं।
– घरभित्र वा वरिपरिको जमिन चिरा परेको भए सुरक्षित स्थानमा बसौं।
– नदी वा खोलामा बाढी आएमा तल्लो भागमा बस्ने जनसमुदायलाई सूचना दिऔं।
– भुकम्पले चिरा पारेको छ भने त्यस्तो स्थानलाई टालौं र सजगता अपनाऔं।
– भौगोलिक अवस्था बिचार गरेर मात्र बाटो, कुलो वा नहर जस्ता संरचना बनाऔं। भु–क्षयबाट बचौं र बचाऔं।

जनहीतका लागि : रुपनी गाउँपालिका, सप्तरी

बाढी / पहिरोबाट सतर्क रहौं।

– गाउँघरका माथिल्लो भागमा कुलो बनाई पानीको उचित निकास दिऔं।
– जमिन चिरा परेको देखिएकामा पानी नछिर्ने गरी टालौं।
– घरभित्र वा वरिपरिको जमिन चिरा परेको भए सुरक्षित स्थानमा बसौं।
– नदी वा खोलामा बाढी आएमा तल्लो भागमा बस्ने जनसमुदायलाई सूचना दिऔं।
– भुकम्पले चिरा पारेको छ भने त्यस्तो स्थानलाई टालौं र सजगता अपनाऔं।
– भौगोलिक अवस्था बिचार गरेर मात्र बाटो, कुलो वा नहर जस्ता संरचना बनाऔं। भु–क्षयबाट बचौं र बचाऔं।

जनहीतका लागि : महादेवा गाउँपालिका, सप्तरी

घट्दो जनसंख्या र बढ्दो बसाइसराइँले सयभन्दा कम विद्यार्थी भएका विद्यालय संख्या बढे

प्रकाश सिलवाल

काठमाडौँ, २६ असार (रासस)।

घट्दो जनसङ्ख्या, बढ्दो बसाइसराइँ र सहरी क्षेत्रमा निजी विद्यालयको प्रभावसँगै मुलुकका पचास प्रतिशतभन्दा बढी सामुदायिक विद्यालयमा सयभन्दा कम विद्यार्थी हुन पुगेका छन्। सार्वजनिक शिक्षाको सुधारका लागि सरकारी र गैह्रसरकारी क्षेत्रबाट पहल जारी रहे पनि कूल सामुदायिक (सरकारी) विद्यालयमध्ये आधाभन्दा बढीमा सयभन्दा कम विद्यार्थी देखिएका हुन्।

शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयले हालै सार्वजनिक गरेको शैक्षिक सूचना, २०८० मा सयभन्दा कम विद्यार्थी भएका सामुदायिक विद्यालयको सङ्ख्या १५ हजार नौ सय ६५ उल्लेख छ। उक्त सङ्ख्या कूल सामुदायिक विद्यालयको सङ्ख्या (२७ हजार नौ सय ९०) को ५७ दशमलव ०३ प्रतिशत हो। आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा सयभन्दा कम भएका सामुदायिक विद्यालयको सङ्ख्या १४ हजार रहेकामा विद्यालय समायोजन (मर्ज) को नीतिसमेत सञ्चालन भएको स्थितिमा हाल कम विद्यार्थी भएका विद्यालयको सङ्ख्या झन् बढेको देखिएको छ।

सयदेखि पाँच सयसम्म विद्यार्थी भएका सामुदायिक विद्यालय नौ हजार सात सय चार, पाँच सय एकदेखि एक हजारसम्म विद्यार्थी भएका सामुदायिक विद्यालय एक हजार छ सय ३६, एक हजार एकदेखि १५ सयसम्म विद्यार्थी भएका सामुदायिक विद्यालय चार सय नौ, १५ सय एकदेखि दुई हजारसम्म विद्यार्थी भएका सामुदायिक विद्यालय एक सय ३६ र दुई हजारभन्दा बढी विद्यार्थी भएका सामुदायिक विद्यालयको सङ्ख्या मात्र सय रहेको छ। हाल २७ हजार नौ सय ९० सामुदायिक र सात हजार आठ सय ८६ संस्थागत (निजी) गरी कूल ३५ हजार आठ सय ७६ विद्यालय (आधारभूत तहदेखि कक्षा १२ सम्म) छन्। विसं २०७९ मा सामुदायिक, संस्थागत र धार्मिक विद्यालय गरी ३६ हजार पाँच सय दुई विद्यालय रहेका थिए।

शिक्षा, विकास तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रको आँकडा अनुसार २०८० सालमा सामुदायिक र संस्थागत दुवैमा गरी आधारभूत तह कक्षा ५ सम्म १७ हजार छ सय १७, आधारभूत तह कक्षा ८ सम्म छ हजार सात सय ६७, माध्यमिक तह कक्षा १० सम्म छ हजार छ सय ७२ र माध्यमिक तह कक्षा १२ सम्म चार हजार आठ सय २० विद्यालय

बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

मिडियामा दलित ...

पत्रकारहरूको सन्दर्भमा यकिन तथ्याङ्क समेत छैन। यस विषयमा नेपाली पत्रकारहरूको साझा संस्था नेपाल पत्रकार महासङ्घ, राष्ट्रिय दलित पत्रकार संघ नेपाल, सञ्चारिका समूह, क्रियाशील पत्रकार महिला, विभिन्न पार्टी निकटका पत्रकार सम्बद्ध संगठनहरूको ध्यान दिन जरुरी छ।

अब के गर्ने ?

विश्वमा देखा परेको आर्थिक सङ्कटले समग्रमा पत्रकारिता क्षेत्र नै सङ्कटमा परेको छ। यस्तो अवस्थामा नेपाली मिडिया कुन हदसम्मको सङ्कटमा छन् भन्ने कुरा ठूला अखबारहरू दुब्लाउँदै जानुले पुष्टि गर्छ। अझै पनि जातीय, लैंगिक, क्षेत्रीय, भाषिकलगायतका विभेदहरूविरुद्ध जागरण पैदा गर्नुपर्ने अवस्था छ। सामाजिक न्यायको प्रश्न उत्तिकै जटिल बनेको छ। नेपाली समाजमा जातीय छुवाछूतका घटना कहालीलाग्दो अवस्थामा छ। यस्तो अवस्थामा मिडियाको भूमिका थप सशक्त हुनु पर्नेछ। नेपाली मिडियाले दलित तथा सिमान्तकृत समुदायको मुद्धा उठाइरहेका छन् तर, त्यो पर्याप्त छैन।

दलित समुदायभित्र मधेशी दलित र दलित महिलाको अवस्थामा नेपाली मिडियाले मुद्धा उठान गर्न सकेका छैनन्। यसका लागि मिडियामा दलित महिला पत्रकारहरूको सहभागिता बढाउनै पर्छ। सरकारी र निजी दुवै क्षेत्रका मिडियाले आफूलाई समावेशी चरित्रको बनाउन आलटाल गर्नु हुँदैन। महिला पत्रकारहरूको विषयमा जति बहस छलफल हुन्छन्, त्यस्ता ठाउँमा पनि दलित महिला पत्रकारहरूको सहभागिताबारे अब बहस हुन जरुरी छ। नेपालको संविधान २०७२ को धारा २८३ मा सवैधानिक अङ्ग, निकायमा नियुक्ति गर्दा समावेशी सिद्धान्तबमोजिम गरिनेछ भनिएको छ। यस अनुसार सञ्चारसँग सम्बन्धित निकायहरूको सञ्चालक समिति समावेशी गराउन सूचना तथा प्रविधि मन्त्रालयले तत्काल ध्यान दिनुपर्छ।

आम सञ्चार नीति २०७३ का आधारमा नेपाली सञ्चारमाध्यमलाई समावेशी बनाउने, उत्पीडित उपेक्षित समुदायलाई पत्रकारितामा प्रोत्साहनका लागि छात्रबृत्ति प्रदान गर्ने तथा समावेशि सिद्धान्तमा आधारित सञ्चार कानुन निर्माण गर्न दबाब दिन आवश्यक छ। सरकारी तथा निजी दुवै क्षेत्रका मिाचार कक्ष समावेशी बनाउनु पनि आवश्यक छ। नेपाल पत्रकार महासङ्घको विधानले समावेशिता नीति पालना गरेको भए पनि आरक्षित कोटाबाहेक अन्य पदमा दाबी गर्न नदिने प्रबृत्ति बढ्दै गएको छ। अहिलेको वर्तमान प्रवृतिले दलित महिला पत्रकारहरू नेतृत्व तहमा पुग्न कठिन देखिन्छ। यसका लागि पेशागत र मुद्धाका हिसाबले पत्रकारिता गर्ने सङ्गठनहरूले अभियान चलाउन आवश्यक छ।

निष्कर्ष :

नेपाली मिडियामा दलित त्यसमा पनि दलित महिला पत्रकारहरूको उपस्थिति न्यून नै देखिन्छ। यद्यपि मूलधारका मिडियामा दलित महिलाहरूको उपस्थिति छिटफुट रूपमा भए पनि देखिन थालेको छ। अहिले मूलधारका मिडियामा उपस्थिति बिस्तारै बढ्दैछ तर त्यस्ता पत्रकारहरूको उपस्थिति दिगो बनाउने चुनौती छ। मिडियामा दलित महिला पत्रकारको उपस्थिति आफैँमा एउटा ठूलो उपलब्धि हो। वर्षौंदेखि भोग्दै आएको विभेद, सामाजिक रूपमा बहिष्करणमा परेका समुदायको आवाज सञ्चारमाध्यममार्फत उजागर गर्दा मिडियाप्रति भरोसा र विश्वास बढाउने छ। मूलधारका मिडियामा दलित महिला पत्रकारहरूको अनुहार देखिएको त छ तर ती पत्रकारहरू पेसागत असुरक्षाका कारण पलायन भइरहेका छन्। समावेशिताको सवालमा नेपालका मिडियाहरूले प्रभावकारी भूमिका खेलेको विगतको उदाहरण हामीसँग छ। यसर्थ सरकारले समावेशी सिद्धान्तअनुसार सञ्चार क्षेत्रका कानुनहरू निर्माण गर्न ध्यान दिनुपर्छ।

नेपाल पत्रकार महासङ्घलगायतका पेशागत सङ्गठनहरूले दलित महिला पत्रकारहरूको क्षमता विकाससँगै नेतृत्वमा स्थापित गर्नका लागि पहल गर्न भूमिका खेल्नुपर्छ। पत्रकारिता आफैँमा चुनौतीपूर्ण पेशा हो तर, समाज रुपान्तरण, सामाजिक जागरणको दृढ सङ्कल्प बोकेर पत्रकारिता गरेका दलित महिला पत्रकारहरूलाई पेशामा टिकाउन सरकारले 'विशेष प्रोत्साहन र संरक्षण' को नीति लिन आवश्यक छ। दलित महिला पत्रकारहरूको सहभागिता नेपाली मिडियामा बढाउन सक्दा सामाजिक न्याय, समावेशिताको मुद्धालाई समेत न्याय हुनेछ। (परियार नेपाल पत्रकार महासङ्घ रुपन्देहीका सचिव हुनुहुन्छ)

विभिन्न विपद्को समयमा सतर्क रहौं

चट्याङको समयमा

१. बिजुली चम्केको बेला सतर्क रहने।
२. बिद्युतीय तरंग टिप्न सक्ने फलाम, चिसो बस्तु नछुने।
३. बिजुली चम्केको केही समयसम्म पानी परेको क्षेत्रमा ननिस्कने।
४. सकेसम्म घरभित्रै झ्यालढोका बन्द गरेर सुख्खा ठाउँमा बस्ने।
५. खुला ठाउँमा भए कुनै घर अथवा भवनमा छिर्ने।
६. सकभर अग्लो स्थानमा बस्ने।
७. धातुको ह्याण्डल, चेन भएका ब्याग वा अन्य सामान प्रयोग नगर्ने।

भुकम्पको समयमा

१. भुकम्प आएको बेला सतर्क रहने।
२. घरबाहिरको सुरक्षित स्थानमा पुग्न नभ्याइने हुनसक्छ। तुरुन्तै खाट, टेबुल, ढोकामुनी तथा घरभित्रकै अन्य सुरक्षित स्थानमा बस्ने।
३. अग्ला र कमजोर घर बिजुलीका खम्बा, ट्रान्सफर्मर, रुख तथा अन्य संरचनाहरु ढल्न सक्ने हुँदा त्यसबाट बच्ने।
४. भुईचालो थामिए पनि फेरि दोहरीन सक्ने हुँदा परिवारका सदस्य, मुल्यवान बस्तु संकटकालिन झोला आदी लिएर सुरक्षित स्थानमा निस्कने र उद्दार कार्यमा जुट्ने।
५. उपचारको ब्यवस्था तत्कालिन राहत तथा उद्दार कार्यमा थप सहयोगका लागि भुईचालोबाट क्षतिको सम्बन्धीत निकायमा तुरुन्त खबर गर्ने।

आगलागिको समयमा

१. आगलागिको बेला सतर्क रहने।
२ आगलागि नियन्त्रणको लागि घर बनाउँदा, बिद्युतीय वायरिङ गर्दा, भान्सा बनाउँदा, ग्यास, सलाई लाइटर चलाउँदा, चुरोट तान्दा, धुपबत्ति बाल्दा ध्यान पुऱ्याउने।
३. आगलागि नियन्त्रणको लागि चाहिने अग्निसमय Fire Extinguisher लगायतका आवश्यक संसाधनहरु तयारी अवस्थामा राख्ने।
४. भवन वा अन्य भौतिक संरचना निर्माणमा उपयुक्त स्थलगत योजना तयार गरी गुणस्तरीय निर्माण सामाग्रिको प्रयोग गर्ने।
५.आगलागिका सम्भावित क्षेत्रमा क्षति न्युनिकरण गर्नको लागि जोखिम क्षेत्रको नक्साङकन गरी सामाजिक जनचैतना अभिबृद्धि गर्ने।

आकस्मिक सम्पर्क नम्बर : जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र सप्तरी -०३१५३३७६२

जनहीतका लागि जारि सन्देश : अग्निसाइर कृष्णासवरण गाउँपालिका, सप्तरी

विश्व समाचार

युद्ध अन्त्य गर्न भारतको आग्रह

वासिङ्टन डिसी, २६ असार (रासस/एएनआई)।

रूससँगको भारतको सम्बन्धले रूसी राष्ट्रपति भ्लादिमिर पुटिनलाई युक्रेनमा द्वन्द्व अन्त्य गर्न आग्रह गर्ने क्षमता दिएको ह्वाइट हाउसले मङ्गलबार जनाएको छ।

युक्रेन द्वन्द्वको समाधान युद्धभूमिमा नभई वार्तामा निहित रहेको भन्दै भारतका प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीले राष्ट्रपति पुटिनलाई युद्ध अन्त्य गर्न आग्रह गर्नुभएको हो।

ह्वाइट हाउसका सञ्चार सचिव करिन जिन पियरेले भारतलाई अमेरिकाको 'रणनीतिक साझेदार' बताउदै उहाँले युक्रेनमा स्थायी शान्ति कायम गर्ने प्रयासलाई भारतसहित सबै राष्ट्रले समर्थन गर्नु महत्वपूर्ण रहेको बताउनुभयो। "रूससँगको भारतको लामो समयदेखि रहँदै आएको सम्बन्धले राष्ट्रपति पुटिनलाई युक्रेनमा युद्धको अन्त्य गर्न आग्रह गर्ने क्षमता दिएको छ," उहाँले बताउनुभयो।

"हाम्रो आउँदो पुस्ताको उज्ज्वल भविष्यका लागि शान्ति सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण छ भन्ने एक मित्रको रूपमा मैले सधैं भन्ने गरेको छु। युद्धभूमिमा समाधान सम्भव छैन अर्थात बम, बन्दुक र गोलीको बिचमा समाधान र शान्ति वार्ता सफल हुँदैन। हामीले वार्ताको माध्यमबाट मात्र शान्तिको मार्ग अनुसरण गर्नुपर्नेछ," बैठकमा प्रधानमन्त्री मोदीले बताउनुभयो।

सन् २०२२ मा मस्को र किएभबीच युद्ध सुरु भएपछि प्रधानमन्त्री मोदीको यो पहिलो रूस भ्रमण हो। भारतले युक्रेन र रूसबिचको द्वन्द्व समाधानका लागि सधैँ 'शान्ति र कूटनीति' को वकालत गरेको छ।

यसअघि मङ्गलबार युक्रेनी राष्ट्रपति भोलोदिमिर जेलेन्स्कीले प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीको रुस भ्रमणप्रति निराशा व्यक्त गर्दै यसलाई 'शान्ति प्रयासमा विनाशकारी प्रहार' भन्नुभएको थियो।

प्रधानमन्त्री मोदी जुलाई ८ देखि ९ मा रूसको दुई दिने आधिकारिक भ्रमणमा रहनुभएको थियो। आफ्नो भ्रमणको क्रममा उहाँले मङ्गलबार रूसी राष्ट्रपति भ्लादिमिर पुटिनसँग द्विपक्षीय बैठक गर्नुभएको हो। प्रधानमन्त्री मोदीले मस्कोमा भारतीय समुदायलाई पनि सम्बोधन गर्नुभएको छ।

चीनमा १०० जिउँदो सर्प ट्राउजरमा राखी तस्करी गर्दै गरेको अवस्थामा पक्राउ

बेइजिङ, २६ असार (रासस/एएफपी)।

चीनको मुख्य भूमिमा १०० भन्दा बढी जिउँदो सर्पलाई ट्राउजरमा हालेर तस्करी गर्न खोज्ने एक व्यक्तिलाई पक्राउ गरिएको चीनको भन्सार प्रशासनले जनाएको छ।

चीनको भन्सार कार्यालयले मङगलबार जारी गरेको विज्ञप्तिमा भनिएको छ, "अर्धस्वायत्त हङकङबाट सीमावर्ती शहर शेन्जेनतर्फ जान खोज्दा भन्सार अधिकारीहरूले ती व्यक्तिलाई रोकेका थिए।"

"निरीक्षणका क्रममा भन्सार अधिकारीले यात्रुले लगाएको ट्राउजरको खल्तीमा छ वटा क्यानभास ड्र्स्ट्रिङ ब्याग प्याक गरिएको र टेपले सिल गरिएको भेटिएको छ," विज्ञप्तिमा भनिएको छ। "प्रत्येक झोलामा सबै प्रकारका आकार र रङका जीवित सर्प भेटिएका थिए," प्रतिवेदनमा भनिएको छ।

अधिकारीले १०४ खस्रो सरीसृपहरू जफत गरेका छन्। जफत गरिएका सर्वमध्ये दूध सर्प, मकै सर्प र अन्य विदेशी प्रजाति थिए। भिडियोमा दुई जना सीमा अधिकारी रातो, गुलाबी र सेतो सर्पले भरिएको पारदर्शी प्लास्टिकको झोलामा हेरिरहेको देखिन्छ। चीनमा पछिल्लो समय अवैध व्यापारमा कडाई गरेका छन्। देशको जैविक सुरक्षा र रोग नियन्त्रण कानूनले मानिसहरूलाई अनुमति बिना गैर-देशी प्रजातिका जनावर ल्याउन निषेध गरेको छ।

गाजा शहरस्थित राष्ट्रसंघीय निकायको भवनमा इजरायली आक्रमण

गाजा, २६ असार (रासस/एएफपी)।

चिकित्सा स्रोत र सेनाका अनुसार इजरायली सेनाले बुधबार गाजामा थप घातक आक्रमण गरेको छ। 'आक्रमण संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय निकाय भवन भित्र सञ्चालनमा रहेको हमास लडाकूहरूको केन्द्रलाई लक्षित गरी' भएको इजरायली सेनाले जानकारी गराएको छ। सेनाले मङ्गलबारको आक्रमणको थप समीक्षा गरिरहेको पनि बताएको छ।

आक्रमणमा दक्षिणी खान युनिस क्षेत्र नजिकैको विद्यालयमा कम्तिमा २९ जनाको मृत्यु भएको अस्पताल स्रोतले जानकारी दिएको छ। विद्यालय भवनमा विगत चार दिनमा यो चौथो आक्रमण हो। बुधबार बिहान मध्य सहर नुसिरातको एउटा घरमा भएको बम विस्फोटमा चार जनाको मृत्यु हुनुका साथै एक जना गम्भीर घाइते भएको अस्पताल स्रोतले जनाएको छ।

यसैगरी खान युनूस नजिकैको बानी सुहैलाको घरमा भएको अर्को आक्रमणमा दुई जनाको मृत्यु भएको र छ जना घाइते भएको अस्पताल स्रोतले जनाएको छ। इजरायलले युद्धग्रस्त प्यालेस्टिनी क्षेत्रमा दशौं हजार मानिसहरूलाई खाली गर्ने आदेश जारी गरेपछि गाजा सहर र दक्षिणी गाजामा हवाई तथा स्थल आक्रमणहरू बढाएको छ। अक्टोबर ७ मा हमासको आक्रमणपछि जारी युद्धविरामबारे इजरायली अधिकारीले बुधबार कतारमा वार्ता सुरु गरेपछि सैन्य आक्रमण बढेको हो।

संविधान संशोधन गर्न आयोग बनाउने सहमति नभएको अध्यक्ष ओलीको स्पष्टोक्ति

काठमाडौँ, २६ असार (रासस) ।
नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)का अध्यक्ष केपी शर्मा ओलीले संविधान कार्यान्वयनको प्रक्रियामा आवश्यकताअनुसार संशोधन गर्दै जानुपर्ने बताउनुभएको छ ।

पार्टीको सचिवालय बैठकमा अध्यक्ष ओलीले नेपाली कांग्रेससँग पनि यसै विषयमा छलफल भएको तर, संविधानका यी धारा र यी विषयमा परिवर्तन गर्ने भन्ने बारेका कुनै सहमति नभएको प्रष्ट पार्नुभयो । संविधान संशोधनको लागि आयोग बनाउने सहमति पनि नभएको उहाँले बताउनुभयो ।

अध्यक्ष ओलीले एमाले र कांग्रेसबीचको समीकरण राजनीतिक स्थायित्व र विकासको लागि भएको बताउनुभयो । एमाले र कांग्रेस मिलेर संविधान र व्यवस्था नै समाप्त पार्न लागेको भ्रामक प्रचारप्रति उहाँले आपत्ति जनाउनुभयो । प्रदेशहरूमा महिना–महिनामा सरकार फेरिने स्थिति बनेका मापनि उहाँले चिन्ता व्यक्त गर्नुभयो ।

अध्यक्ष ओलीको सचिवालयका अनुसार निजी र दलगत स्वार्थलाई केन्द्रमा राखेर गतिविधि सञ्चालन गर्ने, देशको विकास निर्माण र जनताका कामलाई केन्द्रमा नराख्ने र अस्थिरतामा रमाउने प्रवृत्तिका विरुद्ध कांग्रेस–एमाले एक ठाउँमा आउनु परेको उहाँले प्रष्ट पार्नुभयो । "संविधान एउटा गतिशील दस्तावेज हो, समाजको पथ प्रदर्शक हो, समाजलाई डोऱ्याउने मूल कानुन हो, यो मूल कानुन समय अनुकूल परिवर्तित, परिमार्जित हुँदै जानु उपयुक्त हुन्छ", उहाँले भन्नुभयो,"त्यसैले कतिपय कुरामा संविधान संशोधन गर्नुपर्छ भनेर भनेको हो । त्यसबारेमा विस्तृतमा पछि छलफल हुनेछ । अहिले धेरै कुरा बजारमा आएको बताउँदै अध्यक्ष ओलीले कांग्रेससँग यस विषयमा डिटेलमा कुनै कुरा नभएको स्पष्ट पार्नुभयो ।

उहाँले कांग्रेस र एमालेबीच मन्त्रालय बाँडफाँट नभएको बताउनुभयो । सरकारमा सबैदललाई स्थान दिने भन्ने विषयमा भने सहमति भएको उहाँले जानकारी दिनुभयो । उहाँले यदि उत्पादन बढाउन नसक्ने हो भने आयात वृद्धि हुने र नेपाल परनिर्भर हुने बताउनुभयो । सबै कुरा राष्ट्रिय उत्पादनमा निर्भर हुनेमा उहाँले जोड दिनुभयो ।

उद्यमशीलता, कृषिमा आधारित उद्योग, व्यावसायिकता, आधुनिकीकरण र यान्त्रिकीरणमा ध्यान दिनु, उत्पादनका लागि प्रविधिमा जोड दिनु आजको आवश्यकता भएको अध्यक्ष ओलीले बताउनुभयो ।

"सडक, पूर्वाधार, विद्युत, सञ्चारलगायत क्षेत्रका आधारभूत काम भएका छन्, अब शिक्षालाई व्यवहारमुखी बनाउने तर्फ लाग्नुपर्छ । कृषि क्षेत्रको विकासका लागि विशेष कार्यक्रम बनाउन आवश्यक छ," अध्यक्ष ओलीले भन्नुभयो ।

एटिएम मेसिन तोडफोडको अभियोगमा पक्राउ

काठमाडौँ, २६ असार (रासस) ।
माछापुच्छ्रे बैंकको एटिएम मेसिन तोडफोडको अभियोगमा दुईजना पक्राउ परेका छन् । प्रहरी वृत्त महाराजगञ्जको टोलीले बुढानिलकण्ठ नगरपालिका–३ रुद्रेश्वर चोकस्थित माछापुच्छ्रे बैंकको एटिएम मेसिन तोडफोड गरेको अभियोगमा नुवाकोट किस्पाङ गाउँपालिका–१ घर भई हाल बुढानिलकण्ठ बस्दै आएका ३४ वर्षीय श्यामबहादुर घले र सोही ठाउँका १९ वर्षीय सुजन तामाङलाई पक्राउ गरेको हो ।

जिल्ला प्रहरी परिसर काठमाडौँका प्रवक्ता प्रहरी उपरीक्षक नवराज अधिकारीले एटिएम तोडफोड गरेर भाग्दै गरेको अवस्थामा उनीहरूलाई बुधबार बिहान पक्राउ गरिएको राससलाई जानकारी दिनुभयो ।

युवकको हत्यामा संलग्न चार जना पक्राउ

दैनिक समाचारदाता
रौतहट, २६ असार ।
रौतहटको ईशनाथ नगरपालिकामा छुरा प्रहार गरी एक जना युवकको हत्या भएको छ । ईशनाथ ९ लवातना गाउँका कईममिया मन्सुरीको छोरा अन्दाजी वर्ष १८ का सहवाज मिया आलमको पेटमा धारिलो हतियार छुरा प्रहार गरी हत्या भएको जिल्ला प्रहरी प्रवक्ता डीएसपी एलिजा गिरीले जानकारी दिइन् ।

हत्यामा संलग्न रहेको आशंकामा चार जनालाई पक्राउ गरी अनुसन्धान सुरु गरिएको प्रवक्ता गिरीले जानकारी दिइन् । पक्राउ परेका चारै जना मृतकका साथी हुन् । उनीहरू लागु औषध प्रयोगकर्ता भएको प्रहरीको अनुमान छ ।

हत्याको कारण हालसम्म खुल्न नसकेको तथा थप अनुसन्धान भइरहेको जिल्ला प्रहरी कार्यालय रौतहटले जनाएको छ ।

ईशनाथ २ औरैया स्थित आँपको बगैँचामा युवक घाइते अवस्थामा देखेर स्थानीयले प्रहरीलाई खबर गरेका थिए । प्रहरी घटना स्थलमा पुग्दा युवकको मृत्यु भइसकेको थियो ।

प्रवक्ता डिएसपी गिरीका अनुसार मृतक आलमलाई गाउँकै केही साथीहरूले मंगलवार साँझ ७ बजे केही काम छ भनेर घरबाट बोलाएर लागेका थिए । त्यसपछि उनको पेटमा छुरा प्रहार गरी हत्या गरिएको थियो ।

महँगी घट्यो, ...

बिन्दुगत मूल्य सूचकांक १६.०२ प्रतिशत छ ।

यस्तै दाल तथा गेडागुडीको ११.७६ प्रतिशत, खाद्य तथा खाद्यजन्य पदार्थको ७.३२ प्रतिशत, चिनी तथा चिनीजन्य वस्तुको ६.९८ प्रतिशत र गैह्र–मदिराजन्य पेय पदार्थको ५.९५ प्रतिशतले बढेको छ । यस्तै घ्यू तथा तेल उप–समूहको वार्षिक बिन्दुगत मूल्य सूचकांक ५.५१ प्रतिशतले घटेको छ ।

घट्दो जनसंख्या र...

रहेका छन् । केन्द्रका महानिर्देशक दीपक शर्मा जन्मदर कम हुँदै जानु, सहरी क्षेत्रमा संस्थागत (निजी) विद्यालयका विद्यार्थी बढ्नु र ग्रामीण क्षेत्रबाट नागरिकको सहरी क्षेत्रमा बसाइँसराइ बढ्नुले धेरै सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थी कम भएको बताउनुहुन्छ ।

दोलखाको रोल्वालिङमा ११ परिवार मात्रै रहेको र त्यहाँ आठजना मात्रै विद्यालय उमेरका बालबालिका रहेको स्थितिमा त्यहाँको प्राथमिक विद्यालय बन्द वा समायोजन गराउने हो भने त्यहाँका बालबालिका अर्को गाउँको विद्यालयमा पुग्न दुई घन्टासम्म हिँडेर जानुपर्ने अवस्था रहेको बारेमा पनि सोच्नुपर्ने उहाँको भनाइ छ । विद्यालय समायोजन नीतिमा आधा घन्टाभन्दा कम पैदल दूरीमा पर्ने सामुदायिक विद्यालयमा १५ भन्दा कम विद्यार्थी भएमा नजिकैको विद्यालयमा मर्ज गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ ।

निःशुल्क तथा अनिवार्य शिक्षा ऐन, २०७५ ले बालबालिकालाई आधारभूत तहसम्म पायकपर्ने विद्यालयमा निःशुल्क शिक्षा दिनुपर्ने भएकाले न्यून विद्यार्थी भए पनि दुर्गम गाउँका विद्यालयलाई कायम गरिएको महानिर्देशक शर्माले बताउनुभयो । सरकारको आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रममा सामुदायिक विद्यालयमा प्राविधिक धारका कार्यक्रमको नक्शाङ्कन गरी पुनःसंरचना गर्ने, विद्यालयमा प्राविधिक धारका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न स्थानीय तहलाई प्रोत्साहित गर्ने, विभिन्न क्षेत्रमा सीप विकासका लागि दस कक्षा उत्तीर्ण विद्यार्थीका लागि विशेष कार्यक्रम लागू गर्ने योजना छ ।

नीति तथा कार्यक्रममा शिक्षा प्रणालीमा परिमार्जन गर्ने लक्ष्य लिएको यस नीति तथा कार्यक्रममा ज्येष्ठ नागरिकबाट नयाँ पुस्ताका बालबालिका तथा युवावर्गमा ज्ञान, सीप तथा अनुभव पुस्तान्तरण गर्न आवश्यक प्रबन्ध गरिने र विद्यालय शिक्षालाई प्रविधिमैत्री बनाइ शिक्षण सिकाइमा रहेको असमानता कम गर्न र गुणस्तरीय शिक्षामा सबैको पहुँच वृद्धि गर्न 'एक पालिका एक स्मार्ट विद्यालय' अवधारणा कार्यान्वयनमा ल्याइने उल्लेख छ ।

बाढीपहिरोमा परी ...

बाढीपहिरामा परेर ३३ पुरुष, २५ महिला र २५ बालबालिकाको मृत्यु भएको छ ।

केन्द्रीय प्रहरी प्रवक्ता एवं प्रहरी नायव महानिरीक्षक दानबहादुर कार्कीका अनुसार गत जेठ २८ देखि बुधबार बिहानसम्म बाढीपहिरामा परेर एक सय ६ जना घाइते भएका छन् । हालसम्म दुई पुरुष र तीन महिलासहित पाँच जना बेपत्ता भएको उहाँले राससलाई जानकारी दिनुभयो । घाइते हुनेमा ५१ पुरुष, ३६ महिला र १९ बालबालिका छन् ।

उक्त समयमा बाढीपहिरोका कारण तीन सय ८४ पशु चौपायाको क्षति भएको छ । यस्तै, एक सय ३९ घर र ५४ गोठमा क्षति पुगेको प्रहरी प्रवक्ता कार्कीले बताउनुभयो । वर्षा र पहिरोका कारण आठ सय ५८ परिवार विस्थापित भएका छन् । बाढीपहिरोमा परेकाको उद्धारका लागि हालसम्म पाँच हजार चार सय २८ प्रहरी परिचालन गरिएको छ ।

मुलुकको विभिन्न भागमा परेको अविरल वर्षाका कारण एक विद्यालय र दुई सरकारी भवनमा क्षति पुगेको छ भने ४१ पुल बगाएको छ । यस्तै, एक सय ६१ घर डुबानमा परेका र एक सय १६ रोपनी जग्गा पुरिएको प्रहरी प्रधान कार्यालयले जनाएको छ । देशभर दुई हजार नौ सय ५४ परिवार विस्थापित भएका छन् । उक्त घटनामा रु १० करोड ७० लाख ४० हजार बराबरको क्षति पुगेको प्रहरीले जनाएको छ ।

बाढी/पहिरोबाट सतर्क रहौं ।

– गाउँघरका माथिल्लो भागमा कुलो बनाई पानीको उचित निकास दिऔं ।
– जमिन चिरा परेको देखिएकामा पानी नछिर्ने गरी टालौं ।
– घरभित्र वा वरिपरिको जमिन चिरा परेको भए सुरक्षित स्थानमा बसौं ।
– नदी वा खोलामा बाढी आएमा तल्लो भागमा बस्ने जनसमुदायलाई सूचना दिऔं ।
– भुकम्पले चिरा पारेको छ भने त्यस्तो स्थानलाई टालौं र सजगता अपनाऔं ।
– भौगोलिक अवस्था बिचार गरेर मात्र बाटो, कुलो वा नहर जस्ता संरचना बनाऔं । भु–क्षयबाट बचौं र बचाऔं ।

जनहीतका लागि : तिरहुत गाउँपालिका, सप्तरी

विभिन्न विपद्को समयमा सतर्क रहौं

चट्याङको समयमा

१. बिजुली चम्केको बेला सतर्क रहने ।
२. विद्युतीय तरंग टिप्न सक्ने फलाम, चिसो बस्तु नछुने ।
३. बिजुली चम्केको केही समयसम्म पानी परेको क्षेत्रमा ननिस्कने ।
४. सकेसम्म घरभित्रै झ्यालढोका बन्द गरेर सुख्खा ठाउँमा बस्ने ।
५. खुला ठाउँमा भए कुनै घर अथवा भवनमा छिर्ने ।
६. सकभर अग्लो स्थानमा बस्ने ।
७. धातुको ह्याण्डल, चेन भएका ब्याग वा अन्य सामान प्रयोग नगर्ने ।

भुकम्पको समयमा

१. भुकम्प आएको बेला सतर्क रहने ।
२. घरबाहिरको सुरक्षित स्थानमा पुग्न नभ्याइने हुनसक्छ । तुरुन्तै खाट, टेबुल, ढोकामुनी तथा घरभित्रकै अन्य सुरक्षित स्थानमा बस्ने ।
३. अग्ला र कमजोर घर बिजुलीका खम्बा, ट्रान्सफर्मर, रुख तथा अन्य संरचनाहरु ढल्न सक्ने हुँदा त्यसबाट बच्ने ।
४. भुईचालो थामिए पनि फेरि दोहरीन सक्ने हुँदा परिवारका सदस्य, मुल्यवान बस्तु संकटकालिन झोला आदी लिएर सुरक्षित स्थानमा निस्कने र उद्दार कार्यमा जुट्ने ।
५. उपचारको व्यवस्था तत्कालिन राहत तथा उद्दार कार्यमा थप सहयोगका लागि भुईचालोबाट क्षतिको सम्बन्धीत निकायमा तुरुन्त खबर गर्ने ।

आगलागिको समयमा

१. आगलागिको बेला सतर्क रहने ।
२ आगलागि नियन्त्रणको लागि घर बनाउँदा, विद्युतीय वायरिङ गर्दा, भान्सा बनाउँदा, ग्यास, सलाई लाइटर चलाउँदा, चुरोट तान्दा, धुपबत्ति बाल्दा ध्यान पुऱ्याउने ।
३. आगलागि नियन्त्रणको लागि चाहिने अग्निसमय Fire Extinguisher लगायतका आवश्यक संसाधनहरु तयारी अवस्थामा राख्ने ।
४. भवन वा अन्य भौतिक संरचना निर्माणमा उपयुक्त स्थलगत योजना तयार गरी गुणस्तरीय निर्माण सामाग्रिको प्रयोग गर्ने ।
५.आगलागिका सम्भावित क्षेत्रमा क्षति न्युनिकरण गर्नको लागि जोखिम क्षेत्रको नक्साङकन गरी सामाजिक जनचैतना अभिबृद्धि गर्ने ।

आकस्मिक सम्पर्क नम्बर : जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र सप्तरी -०३१५३३७६२

जनहीतका लागि जारि सन्देश : डाक्नेश्वरी नगरपालिका, सप्तरी

प्रकाशक : नवीनकुमार गुप्ता (९८५२८२०५८४, ९८०३२८३११५), सम्पादक : अनिलकुमार अनल (९८४२८३४९१७), सहसम्पादक : दीपककुमार गुप्ता (९८४१५१३२९९), लेआउट : संजय शेखर, मुद्रण : न्यू नवीन प्रेस, राजविराज, फोन : ०३१-५३०७६८ (कार्यालय), इमेल : rajbirajdainik@gmail.com, वेबसाइट : rajbirajdainik.com.np